

Over het karteren van invertebraten en het 'European Invertebrate Survey'

door

H. TURIN

Instituut voor Oecologisch Onderzoek

In aansluiting op een artikel over de kartering van de Nederlandse carabiden (Ent. Ber., Amst. 34: 86—88, mei 1974), volgt nu een gedetailleerde beschrijving van de wijze, waarop de vangstgegevens genoteerd kunnen worden.

Bij het verzamelen van faunistische gegevens betreffende invertebraten krijgen we al snel te maken met grote hoeveelheden informatie. Dit maakt mechanische verwerking noodzakelijk. Bij het ontwerpen van een administratiesysteem voor het „European Invertebrate Survey” (E.I.S.) werd daarom uitgegaan van de normale, bijna overal ter wereld gebruikte 80-koloms ponskaart.

In elk van de 80 kolommen van de ponskaart kan naar wens een getal of een letter worden geponst. Zo'n ponsing is niets anders dan één of meerdere gaatjes in de betreffende kolom. Een aantal samenhangende kolommen noemen we een rubriek. Een rubriek van 4 kolommen kan dus zowel een getal van 4 cijfers als een naam van 4 letters omvatten.

Bij de indeling van de ponskaart legt men de positie van de rubrieken op de kaart

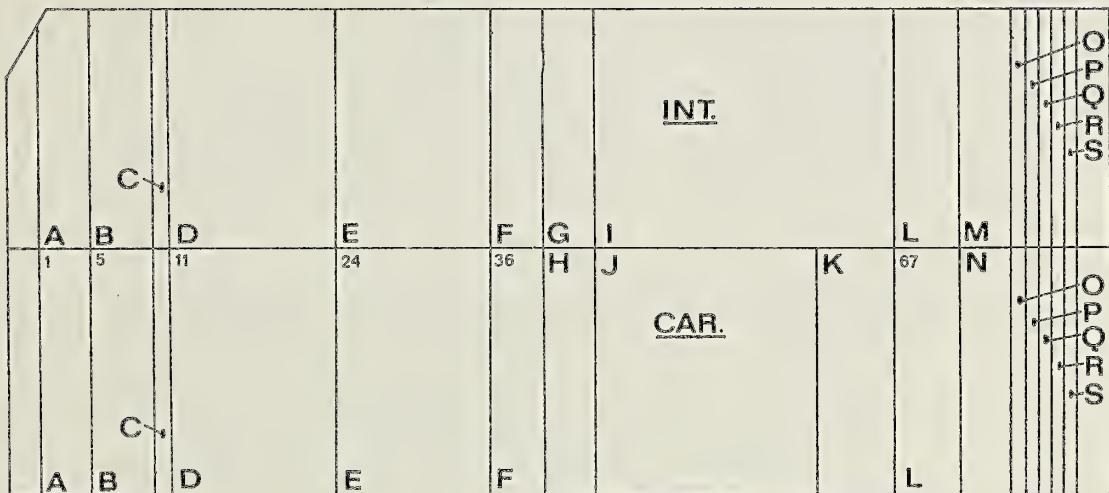

FIG 1

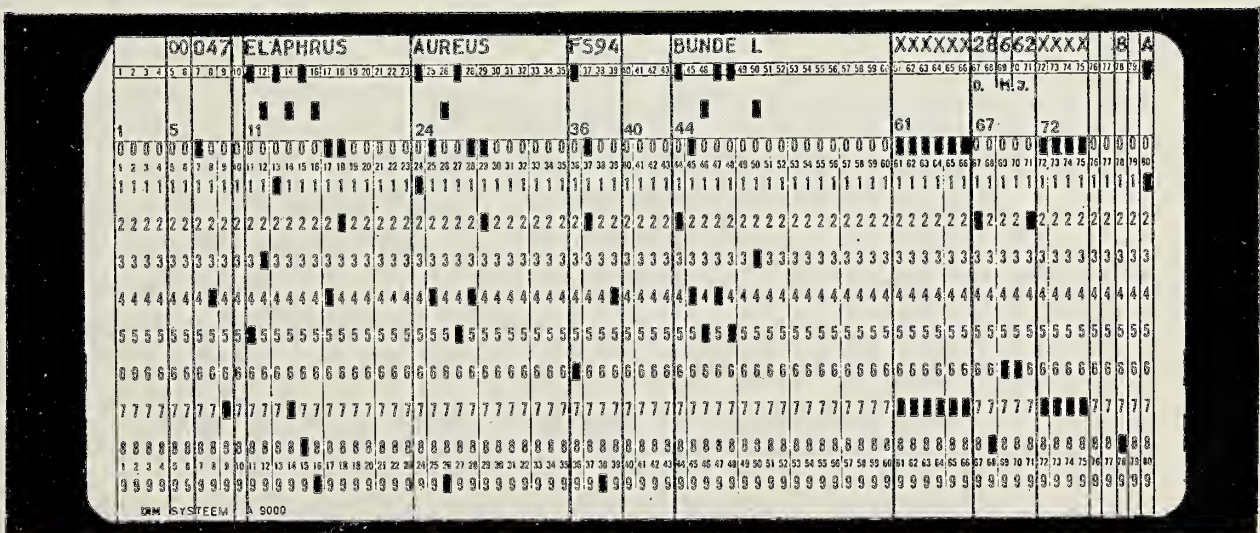

FIG 2

Fig. 1. Indeling van de ponskaart van het „European Invertebrate Survey” (INT). Onder de lijn de gewijzigde indeling als gebruikt voor de carabidengegevens. Toelichting zie tekst en tabel.

Fig. 2. Een willekeurige „carabiden-kaart”. Toelichting zie tekst.

vast. Een bepaald onderdeel van de informatie, b.v. vangplaats of datum, wordt zo- doende altijd in dezelfde kolommengroep vastgelegd. Dit houdt in dat namen altijd in dezelfde kolom beginnen, en dat van getallen altijd de eenheden, tientallen etc., in dezelfde kolom terecht komen. Men mag dus ook nooit meer kolommen gaan ge- bruiken voor bepaalde informatie dan die ruimte, die de gebruikte indeling voor de betreffende rubriek toestaat. Te lange genus-, species- en plaatsnamen moeten dus worden afgekort.

Om allerhande gegevens zo op te schrijven dat ze direkt geponst kunnen worden, is het verreweg het handigst om gebruik te maken van 80 kolom formulieren. Op deze formulieren worden de gegevens volgens de vastgelegde ponskaartindeling genoteerd. De ponskaart is dus in feite niet meer dan een tussenstap om de op 80 kolom formu- lieren genoteerde gegevens geschikt te maken voor computerverwerking.

T A B E L

=====

RUBRIEK	KOLOM	TOELICHTING	INT CAR	
=====				
A	1 - 4	Orde- of Familienummer	x	x
B	5 - 9	Genus/Speciesnummer	x	x
C	10	Subspecies of aanvulling (nieuwe soort)	x	x
D	11 - 23	Genusnaam	x	x
E	24 - 35	Speciesnaam	x	x
F	36 - 39	Gridaanduiding (aanduiding van 10 X 10 km-hok van het U.T.M.-gridsysteem)	x	x
G	40 - 43	Geo-code (code voor provincie of gewest)	x	-
H	40 - 43	Terreinnummer (eventueel te gebruiken voor uitbreiding van het gridnummer, tot 5 X 5- of 1 X 1 km-hokken)	-	x
I	44 - 66	Vangplaats	x	-
J	44 - 60	Vangplaats (voor rubriek K met 6 kolommen in- gekort)	-	x
K	61 - 66	Habitatgegevens (alleen gebruikt voor de gege- vens uit bronnen 3,4 en 5; zie rubriek Q)	-	x
L	67 - 71	Datum (kolommen 67-68 = dag 01-31; kolom 69 = maand jan.=1 etc. sept.=9, okt.=0, nov.=11, dec.=12; kolommen 70-71 = jaar 1900 = 00 etc. data vóór 1900 alleen in kolom 71 één 0)	x	x
M	72 - 75	Leg.nr. (aanduiding verzamelaar)	x	-
N	72 - 75	Aantal (alleen gebruikt bij gegevens verkregen uit systematische bemonstering, vangblikken etc)	-	x
O	76	Materiaal (kwaliteit: goed, gemiddeld, slecht)	x	-
P	77	Status (inheems, import etc.)	x	-
Q	78	Bron (bij de carabidengegevens onderverdeeld in musea = blanco; particuliere coll. = 1; litera- tuur = 2; inventarisatieverslagen = 3; systema- tische bemonsteringen = 4; eigen waarn. = 5)	x	x
R	79	Stadium of geslacht (♂, ♀, ♀, ei, larve, pop, epiderm, skelet)	x	x
S	80	Verwijzing naar verdere gegevens	x	x

Zie fig.1 en tekst. In de laatste kolom van deze tabel is aangekruist op welke van de twee ponskaartindelingen de betreffende rubriek van toepassing is.

Door voor het verzamelen van faunistische gegevens in geheel Europa eenzelfde systeem te gebruiken wordt het mogelijk op eenvoudige wijze internationaal informatie uit te wisselen, en op den duur Europese verspreidingskaarten te vervaardigen. Het E.I.S. is een projekt waarvan dezelfde ponskaartindeling reeds in diverse landen in gebruik is. Ook in Nederland noteren diverse entomologen op deze wijze hun gegevens.

Men kan zich echter voorstellen dat het voor bepaalde diergroepen wenselijk is meer en/of andere gegevens op te kunnen nemen, dan de indeling van de E.I.S.-kaart toelaat.

Om in de kaarten voor de gegevens van carabiden habitatgegevens en aantallen op te kunnen nemen, was het noodzakelijk kleine wijzigingen aan te brengen ten opzichte van de oorspronkelijke E.I.S.-kaart. In fig. 1 en de bovenstaande tabel wordt duidelijk gemaakt hoe een en ander is opgelost, zonder de uitwisselbaarheid van de gegevens aan te tasten.

De letters in Fig. 1 geven de rubrieken aan waarin de ponskaart is verdeeld. Boven de lijn staat de indeling van de internationale E.I.S.-kaart (INT). Beneden de lijn de indeling welke gevolgd is bij het verzamelen van de carabidengegevens (CAR). Rubrieken die in beide kaarten volkomen gelijk zijn worden met dezelfde letters aangeduid. Verklaring in de bovenstaande tabel.

Fig. 2 geeft een voorbeeld van een willekeurige carabidenkaart te zien. (De rubrieken A, H, K, N, O en P zijn hier nog niet ingeponst of zijn niet van toepassing).

Het is zeer wenselijk om een diergroep waarvoor men een dergelijke afwijkende indeling hanteert, met een eigen ordenummer aan te duiden. Op grond van een dergelijk nummer is het mogelijk snel verschillende ingedeelde kaarten van elkaar te scheiden.

Voor het maken van verspreidingskaarten zijn de belangrijkste rubrieken: genus en species, vangplaats, datum en bron. Veel interessanter wordt het echter wanneer men van de vangsten habitatgegevens, waardplanten, overwinteringsplaatsen etc. gaat noteren. Bij elkaar gebracht in een systeem als dat van het E.I.S. krijgen de waarnemingen door vele entomologen afzonderlijk verricht, gezamenlijk een veel grotere wetenschappelijke waarde.

Zij die mee willen werken aan het bijeen brengen van gegevens over invertebraten, kunnen zich voor inlichtingen wenden tot een van de volgende personen.

W. J. Boelens, (Staphylinidae), Sikkelstraat 8, Hengelo (O.).

J. Krikken, Museum van Natuurlijke Historie, Leiden.

B. J. Lempke, Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Amsterdam (Lepidoptera).

F. v. Stuivenberg, (Staphylinidae), Ypelobrink 82, Enschede.

H. Turin, Instituut voor Oecologisch Onderzoek, Kemperbergerweg 11, Arnhem.

AFDELING „ZUID-HOLLAND”. Behoudens bijzondere omstandigheden zal de afdeling nog vergaderen op 12 december 1974 in het Museum van Nat. Historie te Leiden, op 12 februari 1975 in de Riviëra-Hal, Diergaarde Blijdorp te Rotterdam, en op een nog nader te bepalen datum in april 1975 opnieuw in het Museum.

Alle vergaderingen beginnen om 20.00 uur.

Voor bijzonderheden wordt verwezen naar de circulaire, welke inmiddels aan de mij bekende in Zuid-Holland woonachtige leden is toegezonden. Indien u deze circulaire niet mocht hebben ontvangen en hierop wel prijsstelt, dan kunt u alsnog een exemplaar bij mij aanvragen.

I. A. Kaijadoo, afdelingssecretaris, Regentesselaan 16, Oegstgeest.

AFDELING NOORD-HOLLAND EN UTRECHT. De afdeling zal nog vergaderen op woensdag 13 november, donderdag 16 januari 1975 en woensdag 5 maart, telkens om 20.00 uur in Hotel Krasnapolsky, Warmoesstraat, Amsterdam.

W. J. Kabos, secretaris.

GEWIJZIGDE OPENINGSTIJD BIBLIOTHEEK. De bibliotheek is geopend van 9-12 en van 13-17 uur. De leeszaal blijft tussen 12 en 13 uur geopend.